

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

КАБИШ Марина Юрївна

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Сучасна система вищої освіти України перебуває в стані активних трансформацій, що зумовлює необхідність оновлення не лише організаційних форм навчання, а й змістового наповнення освітнього процесу. Одним із ключових напрямів таких змін є формування у здобувачів освіти здатності до критичного мислення як універсальної компетентності, необхідної для ефективної діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Критичне мислення сьогодні розглядається як складна інтегративна якість особистості, що поєднує здатність до аналізу інформації, оцінювання її достовірності, виявлення логічних помилок і прийняття обґрунтованих рішень. Воно є не лише інструментом наукового пізнання, а й важливою складовою повсякденного життя сучасної людини. Водночас тісно пов'язаним із цим поняттям є академічна доброчесність, яка визначає етичні засади освітньої та наукової діяльності і виступає підґрунтям довіри до результатів навчання.

Світовий освітній простір демонструє сталу тенденцію до інтеграції курсів із розвитку критичного мислення в університетські програми. Ця компетентність входить до переліку так званих *soft skills*, які визначають конкурентоспроможність фахівця та рівень розвитку суспільства загалом. У провідних університетах світу створено різноманітні навчальні курси, спрямовані на формування аналітичних умінь, культури аргументації та навичок роботи з інформацією.

В українській вищій школі питання розвитку критичного мислення також набуває актуальності, що закріплено на законодавчому рівні. Проте на практиці ця компетентність часто формується фрагментарно, без цілісної системи та міждисциплінарного підходу. Наявні курси або мають вузьке спрямування, або зосереджуються переважно на питаннях академічного письма та боротьби з плагіатом, що не охоплює всі аспекти критичного мислення.

Аналіз наукових досліджень свідчить про поступове накопичення теоретичних напрацювань у цій сфері. Вітчизняні науковці розглядають розвиток критичного мислення як важливу педагогічну проблему, досліджують його формування у різних освітніх контекстах і за допомогою різних методів навчання. Водночас відчувається потреба в систематизації цих підходів та їх практичній реалізації у вигляді цілісного навчального курсу.

Одним із перспективних напрямів удосконалення освітнього процесу є створення міждисциплінарного курсу з критичного мислення та академічної доброчесності, який би інтегрував знання з філософії, логіки, психології,

педагогіки та інших галузей. Такий курс має бути орієнтований на практичне застосування знань, розвиток умінь аналізувати інформацію, аргументовано відстоювати власну позицію та розпізнавати маніпуляції.

Запропонована структура курсу передбачає поетапне формування відповідних компетентностей. Перший модуль доцільно присвятити засвоєнню принципів академічної доброчесності, ознайомленню з її цінностями та правилами. Другий модуль має охоплювати основи критичного мислення у повсякденному житті, зокрема аналіз логічних помилок і формування навичок постановки запитань. Третій модуль спрямований на розвиток критичного мислення у професійній та науковій діяльності, включаючи роботу з джерелами, аргументацію та розмежування наукового і псевдонаукового знання.

Важливою умовою ефективності такого курсу є використання інтерактивних методів навчання, що передбачають активну участь студентів у навчальному процесі. Доцільним є застосування дискусій, аналізу ситуацій, тестових завдань, письмових робіт та інших форм, які стимулюють самостійне мислення. Особлива увага має приділятися створенню сприятливого психологічного середовища, що сприяє відкритому обміну думками та розвитку інтелектуальної автономії студентів.

Практична реалізація курсу передбачає також проведення педагогічного експерименту, спрямованого на оцінювання рівня сформованості критичного мислення у здобувачів освіти. Для цього можуть використовуватися тестування, анкетування та інші методи збору даних. Отримані результати дозволять скоригувати зміст і методику викладання курсу, а також визначити його ефективність.

Таким чином, впровадження системного курсу з критичного мислення та академічної доброчесності є важливим кроком на шляху модернізації вищої освіти України. Це сприятиме формуванню у здобувачів освіти здатності до самостійного мислення, відповідального прийняття рішень і критичного аналізу інформації, що, у свою чергу, забезпечить підготовку конкурентоспроможних фахівців і розвиток суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Сидорова А. В. Статистичний аналіз викликів і трендів економічної кризи. Економіка і організація управління. 2017. № 1 (25). С. 52–58.
2. Критичне мислення: освітня платформа. URL: <http://www.criticalthinking.expert/> (дата звернення: 28.04.2026.)
3. Про вищу освіту: Закон України від 1.07.2014 р. (редакція від 01.01.2018 р.) №1556-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.04.2026.)

**КАЛИТА-ВЛАСЮК Ольга Ярославівна,
ГОЛУБЄВА Марія Олександрівна**

Intercultural Communication (Based on Chinese Language Material)	мислення в міжкультурній комунікації (на основі китайськомовного матеріалу)	
Ivanna Zaremska Development of critical thinking of higher education students in classes on the course "Foreign Language for Professional Purposes"	Заремська Іванна Розвиток критичного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із курсу «іноземна мова за професійним спрямуванням»	116
Dmytro Zdebskyi Critical thinking as a professional competence of a polygraph examiner	Здебський Дмитро Критичне мислення як професійна компетентність поліграфолога	119
Nataliia Zelisko Critical thinking as a tool for validating business models in the digital environment	Зеліско Наталія Критичне мислення як інструмент валідації бізнес-моделей у цифровому середовищі	122
Roksoliana Zozuliak-Sluchykh The role of critical thinking in the professional training of future social professionals	Зозуляк-Случик Роксоліана Роль критичного мислення у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери	127
Maryna Kabysh Development of critical thinking in higher education institutions in Ukraine	Кабиш Марина Розвиток критичного мислення у закладах вищої освіти України	129
Olha Kalyta-Vlasiuk, Mariia Holubieva Developing critical thinking among future environmental professionals in higher education institutions in France	Калита-Власюк Ольга, Голубєва Марія Розвиток критичного мислення майбутніх фахівців з екології в закладах вищої освіти Франції	131
Yuliia Kaliuzhna Films as an immersive method of learning and shaping creative thinking in political science students	Калюжна Юлія Фільми як імерсивний метод навчання та формування креативного мислення студентів-політологів	135
Viktor Kasianchuk Comparative effectiveness of traditional rehabilitation and VR\AR technologies	Касянчук Віктор Порівняльна ефективність традиційної реабілітації та VR\AR технологій	140
Yuliia Kerpatenko Critical and creative thinking: teaching higher education students to analyze information from	Керпатенко Юлія Критичне та креативне мислення: навчання здобувачів закладів	143